

lønne Eftermanden med, hvilket jo vil være særdeles misligt. Noget lignende gælder for Resten om den hele Afløsning af Præstetienden. Det er jo en Misforstaaelse, naar man tror, at Præstestanden her i Landet er saaledes lønnet, at man nok kan formindske dens Løn. Det har man ment tidligere, men jeg tror, at det forholder sig saaledes, at man for længe siden er kommen bort fra denne Opfattelse. Det er i ethvert Tilfælde en Kendsgerning, at i det mindste Halvdelen af Landets Præster sidde under meget trykkede Forhold, de allerfleste af denne Halvdel med stor Gæld, mange under saadanne Forhold, at de aldrig i deres Liv ville kunne komme ud af Gælden. Man vil forstaa, at jeg som Kirkeminister har haft rig Lejlighed til at lære disse Forhold at kende. Desuden ville de Herrer allesammen vide, at det ikke er saa mange Aar siden, at den daværende Kirkeminister tænkte paa at forelægge et nyt Forslag om fast Løn for Præsterne og lod udarbejde Grundtræk til en ny Lov, og at der i den Anledning blev foretaget meget omhyggelige Undersøgelser om, hvorvidt de Midler, der ere henlagte til Præstestandens Lønning, ville forslaa til de Lønninger, som man tænkte paa at foreslaa. Lønningen var ikke høj, det var foreslaaet saaledes, at Lønningen for Præster gennemgaaende blev 1,300 Kr. mindre om Aaret end for juridiske Embedsmænd, men jeg indrømmer, at hvis denne Lov havde kunnet gennemføres, vilde det have været overmaade fordelagtigt for Præsterne i Sammenligning med, hvad de nu have. Dette gav nemlig Anledning til en nøjagtig Undersøgelse, og det viste sig da, at denne Lov ikke vilde kunne gennemføres, sely om man beholdt alle de Afgifter, som udrededes til Præsterne, Tiende, Offer og Accidenser, medmindre Statskassen gav et Tilskud af 400,000 Kr. om Aaret. Siden den Tid ere Forpagtningsafgifterne gaaede ned og Kornpriserne blevne lavere, og man kan nu ganske rolig sige, at nu ville disse 400,000 Kr. vistnok stige til det dobbelte, hvis man skulde give en saadan Lønning, at Præsterne virkelig kunde være nogenlunde velstillede. Men naar nu Afløsningen af Tienden, saaledes som her foreslaas, skal foregaa paa den Maade, at Præstetienden skal afløses med Obligationer af den Art, jeg før omtalte, vil det medføre, at der gaar de $\frac{3}{4}$ pCt. af Renten bort til Afdrag. Der blev under Forhandlingerne nede i Folketinget oplyst, at nu udgjorde Tiendebyrden som Helhed, alle tre Tiender, om-

trent 21 Kr. pr. Tønde Hartkorn, og at hvis Løven gik igennem, vilde den blive formindsket med 9 Kr., saaledes at det vilde blive omtrent 12 Kr. pr. Tønde Hartkorn. Vil man overføre dette paa Præstetienden, vil det sige, at Præstestandens Indtægter af Præstetienden formindskedes fra 21 til 12 Kr. eller for at regne med en mindre Brøk fra 7 til 4. Nu udgør Præstetiendens samlede Beløb for hele Landet gennemsnitlig $2\frac{1}{4}$ Mill. Kr. Her gælder det jo ikke om en helt nøjagtig Bestemmelse; den er jo afhængig af Kornpriserne. Jeg mener da, at det vil sige det samme som, at den Indtægt, som gives Præstestanden i Stedet for den Tiende, de nu have, vil blive formindsket i Forholdet 7—4, det vil sige, at de $2\frac{1}{4}$ Million ville blive formindskede med omtrent 900,000. Jeg kan ikke tro, at den høje Rigsdag har til Hensigt at stille alle Landets Præster paa Sultekur, det tror jeg ikke om Rigsdagen, jeg tror, at den vil have, at de skulle have et anstændigt Udkomme, om den end ikke vil have dem rigelig lønnede. Men skal det ske efter dette Forslag, bliver Staten nødt til at træde til, og saa kommer der Tillæg til de Udgifter, Statskassen skal udrede, som blive ikke ubetydelige. Derfor vil jeg bede det høje Ting om at undersøge denne Sag om Præstetiendens Afløsning nøje, da man ellers let vil kunne komme til at gøre noget, der, hvis man ikke vil stille Præstestanden ganske utilbørlig fattig, vil medføre meget betydelige Udgifter for Statskassen.

Dernæst kommer jeg til Bestemmelsen om Kirketiendens Afløsning. Det er allerede her af Landbrugsministeren fremhævet, at jeg udtalte mig om Kirketiendens Afløsning ved Forhandlingerne om den Kirketiendelov, vi nu have; det var, da jeg var Medlem af Landstinget. Jeg anser det for urigtigt, at man den Gang vedtog denne Bestemmelse, men den er jo vedtagen, og vist er det, at hvis man vil blive ved at afløse Kirketiende, maa man fastholde Bestemmelsen i Danske Lovs 2—22—4. Ellers bliver Resultatet det, at det mange Steder sker, at Kirkerne forfalde, uden at der er nogen Forpligtelse til at istandsætte dem. Det kan hændes, at en Kirke, der tilsyneladende ser godt ud, pludselig kan blive brøstfældig, saaledes at den fuldstændig maa ombygges, og hvor skal man saa tage Pengene fra? Det har derfor ved Aføsning overmaade meget at sige, om Beboerne vide, at hvis der ikke bliver henlagt den fornødne Sum til Kirkens Vedligeholdelse, komme de selv til at betale den.